

BIOGRAFIE EN BIBLIOGRAFIE

In de nacht van Zaterdag op Zondag 23 Maart j.l. is plotseling van ons heengegaan Prof. Dr. K. Schilder, Hoogleraar in de Dogmatiek, Ethiek, Encyclopedie en Geschiedenis der Wijsbegeerte aan de Theologische Hogeschool te Kampen.

De overledene, Klaas Schilder, werd op 19 December 1890 geboren te Kampen, als zoon van Johannes Schilder en Grietje, geb. Leydekker. Gedoopt in de Ned. Herv. Kerk, werd hij enige jaren na zijn geboorte als dooplid der Gereformeerde Kerk van Kampen ingedragen.

Hij bezocht het Geref. Gymnasium aldaar en werd, na afgelegd eind-examen (19 Juni 1909), ingeschreven als student aan de Theologische Hogeschool der Gereformeerde Kerken. Aan deze school volgde hij het onderwijs bij de professoren: L. Lindeboom, M. Noordtjij, Dr. A. G. Honig, Dr. H. Bouwman, Dr. J. Ridderbos, Dr. T. Hoekstra, en de lectoren Dr. J. J. Esser en Dr. A. Noordtjij, later professor in de Theologie aan de Rijks-universiteit te Utrecht. De inschrijving had plaats op 17 September 1909.

Aan deze Hogeschool legde hij propaedeutisch examen af op 24 Juni 1910, het eerste deel van het kandidaats-examen op 11 October 1912 en het tweede deel van het kandidaats-examen, dat de graad tot candidaat in de theologie verleende, op 23 Januari 1914 (cum laude). Na de gebruikelijke twee kerkelijke examens, het praeparatoir en peremptoir, werd de overledene beroepbaar tot de Dienst des Woords in de Gereformeerde Kerken. Hij aanvaardde 't beroep naar de Kerk van Ambt-Vollenhove, na in het huwelijk te zijn getreden met mejuffrouw Anna Johanna Walter. Hij deed zijn intrede op 21 Juni 1914. Vervolgens diende hij de kerken van Vlaardingen, Gorinchem, Delft, Oegstgeest en deed op 27 Juni 1928 zijn intrede als predikant in de kerk van Rotterdam-Delfshaven.

De overledene was lid van het hoofdbestuur van de Ned. Chr. Radio Vereniging, welk contact gedurende de bezettingsjaren werd verbroken. Na de bevrijding van ons land, werd hem niet meer gevraagd opnieuw in dit bestuur zitting te nemen.

Gedurende deze ambtsperiode ontving hij verlof van zijn kerkeraad, voor zijn studie aan de Friedrich-Alexander-Universiteit te Erlangen (Duitsland), alwaar hij de colleges volgde, gegeven aan de Philosophische Faculteit, van Prof. Dr. E. Herrigel, Geh. Rat Prof. Dr. O. Stählin, en Geh. Rat Prof. Dr. J. Hell. Tevens volgde hij aan deze Universiteit als „Gasthörer“ de colleges van Prof. Dr. W. Vollrath aan de Theol. Faculteit.

Het mondeling examen ter verkrijging van de doctorstitel legde hij af op 3 Maart 1933 waarvoor hij summa cum laude slaagde. Hij schreef een Proefschrift, getiteld: „ZUR BEGRIFFSGESCHICHTE DES „PARADOXON“, mit besonderer Berücksichtigung Calvins und des Nach-Kierkegaardischen „Paradoxon“, welk proefschrift werd uitgegeven in 1933 bij J. H. Kok te Kampen.

Op de slotpagina van dit proefschrift schrijft hij, zich „tot bijzonderen dank verplicht te gevoelen, in de eerste plaats aan het aandenken van zijn Moeder, die sedert 18 December 1896, weduwe, niettegenstaande zware economische omstandigheden, hem den weg tot studie heeft verreed. Tenslotte ook aan den Kerkeraad van Rotterdam-Delfshaven, die door een ruimschoots studieverlof, de gelegenheid schonk zijn doctorstitel te halen. Boven alles echter dankt hij den God zijns levens“.

Op 26 September 1933 verkreeg hij emeritaat van de kerk van Delfshaven, wegens zijn benoeming tot Hoogleraar aan de Theologische Hogeschool te Kampen, alwaar hij op 17 Januari 1934 zijn colleges aanving met een inauguratie, bijzonder stelling nemend tegen Prof. Dr. Haitjema en in hem tegen de dwalingen van de theologie van Karl Barth. Z'n colleges mocht hij tot heden geven, met een enkele onderbreking wegens zijn reizen naar Amerika in de jaren 1939 en 1947, terwijl deze colleges ook nog werden onderbroken gedurende kortere en langere perioden tijdens de bezettingsjaren.

Op 22 Augustus 1940 werd Prof. Schilder in zijn woning te Kampen door de S.D. gearresteerd en naar de strafgevangenis te Arnhem vervoerd, alwaar hij tot 6 December 1940 cellulair gevangen werd gehouden. Bij zijn vrijlating werd hem medegedeeld, dat „elke deelneming aan een vergadering van de A.R. partij of ook elke werkzaamheid als schrijver of journalist zou worden beantwoord met wegvoering naar een concentratiekamp“.

Ofschoon Prof. Schilder herhaaldelijk moest onderduiken, daar hij door de Duitsers opnieuw gezocht werd, werd het kerkelijk proces der Generale Synoden van Sneek-Utrecht tegen hem voortgezet, en leidde dit, terwijl Prof. Schilder ondergedoken was bij zijn vriend Jasperse, arts te Leiden, waar hij voor de huisgenoten als „mijnheer De Priester“ bekend stond, tot schorsing eerst en vier maanden daarna tot zijn afzetting als emeritus-predikant van Delfshaven en Hoogleraar aan de Theologische Hogeschool.

De schorsing had plaats op 23 Maart 1944 en de afzetting op 3 Augustus 1944, nadat op 23 Juni 1944 de schorsingstermijn met één maand verlengd was.

Hierop volgde op 11 Augustus 1944 in de Lutherse kerk te 's-Gravenhage de samenkomst van bezwaarden, in welke vergadering de „Acte van Afscheiding en Wederkeer“ werd aanvaard en de vrijmaking der kerken een voldongen feit was. Daar de vrijgemaakte kerken

van het Noorden des lands o.m. Prof. Schilder verzocht hadden de opleiding van studenten in de theologie ter hand te nemen, werd het ambt van Prof. Schilder gehandhaafd en bleef hij hoogleraar aan de vrijgemaakte Theologische Hogeschool, welk ambt hij tot heden bekleedde.

Prof. Schilder, die bijna van de oprichting van het weekblad „De Reformatie“ medewerker was geweest aan dit orgaan, en er verschillende rubrieken in verzorgd had, werd daarna samen met Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink redacteur van dit blad. Wegens verschillend inzicht in de leiding, welke ons gereformeerde volk behoefde, was samenwerking niet langer mogelijk en zag de uitgever zich genoodzaakt een beslissing te nemen, welke aldus uitviel, dat door deze aan Prof. Schilder werd verzocht de hoofdredactie geheel alleen voor zijn rekening te nemen. Hiervan werd kennis gegeven aan de lezers op 12 April 1935.

Door dit blad heeft Prof. Schilder grote invloed uitgeoefend op het gereformeerde volk.

Zijn positieve en principiële leiding in dit blad gegeven, ook tegenover de gevaren van de nationaal-socialistische beweging in Duitsland en de N.S.B. in Nederland, welke leiding hij onvervaard positief bleef voortzetten, nadat de Duitsers ons land in Mei 1940 bezet hadden, leidde tot zijn gevangenschap hierboven gememoreerd. Tegelijk met zijn gevangenneming werd zijn weekblad „De Reformatie“ verboden en het archief bij de uitgever in beslag genomen.

Na de bevrijding werd het reeds heel spoedig weer mogelijk (6 Juli 1945) het blad opnieuw te doen verschijnen. Het eerste nummer opende de hoofdredacteur met een artikel: „Wederkeer“ en van deze datum af aan had hij weer zonder onderbreking, behalve dan gedurende zijn Amerikaanse reis, de leiding van het blad.

Behalve de publicaties in dit orgaan en vele andere weekbladen en tijdschriften (De Bazuin; Geref. Theol. Tijdschrift; Kentering; Opgang; Eltheto; Op den Uitslag enz.), zijn de volgende werken van zijn hand verschenen (predicaties, brochures, redevoeringen en boekwerken. Waarschijnlijk niet geheel volledig):

Darbisten.
Tegenstrijdigheden in den Bijbel?
Wat is de hel?
Wat is de hemel?
Christus' bewuste keuze van den drinkbeker des doods.
De ondergang van den Antichrist.
De wijzen van het Oosten en het Woord van God.
Het teken bij den terugkeer der Ark.
Kop of staart?
Het tweede Pinksterteeken.
De heerlijkheid van de Toekomstige Beweging aller dingen.
Pinksterfeest en Wereldgericht.
Kerktaal en Leven.
Licht in den Rook.
Vrijmetselarij.
Bijdrage in onze verhouding tot het tooneel.
Christus verzocht om den tempel.
De Openbaring van Johannes en het Sociale leven.
De Aanschouwing.
Het Evangelie aan de dooden gepredikt.
Gereformeerd Farizeisme?
Dr. A. Kuyper en het „Neo-Calvinisme“ te Apeldoorn vergeleed.
Eros of Christus.
Valsche roem beschaamd.
Goud, Wierook en Myrrhe.
Over theorie en praktijk in de predikantsopleiding.
Christus' Geest met Satan strijdende te Philippi.
Bij dichters en Schriftgeleerden.
De dogmatische betekenis der Afscheiding.
Kerstfeestviering en heilshistorie.
Een Hoornstoot tegen Azen?
Tusschen „Ja“ en „Nee“.
Christus in Zijn lijden.
Afbouw.
Over het „Skandalon“.
Christus, Zijn laatstgeroepen Apostel verdrukkend.
Het mirakel van de vreugde der Immanuël-gemeenschap.
Jezus Christus en het Cultuurleven.
„Geen duimbreed“!
„Ons aller Moeder“ anno Domini 1935.
Christus en Cultuur.
De Heidelbergsche Catechismus.
Is de term „algemeene genade“ wetenschappelijk verantwoord?
Bezet Bezit.
Eerste- en Tweedehands gezag.
Looze kalk.
Om Woord en Kerk.
Bovenschriftuurlijke binding — een nieuw gevaar.
Uw oecumenische taak.
Tolle lege.

R. v. R.

BIJ HET OVERLIJDEN VAN BROEDER PROF. DR. K. SCHILDER...

God had zijn naam geroepen, en hij kwam,
gehoorzaam aan de Koning aller tijden,
de rijen der recruten uit. God nam
zijn hart en handen, dreef hem in de vlam
van ijver om zich aan Zijn dienst te wijden.

God riep te wapen! En de dienstknecht streed
zijn zware strijd in kinderlijk vertrouwen.
Hij onderkende het gevaar en deed
zijn plicht, gestand aan de gedane eed,
hoe ook het leed zijn harte mocht benauwen.

Hij wees aan deserteurs de weg terug,
en hief het vaandel tot de moedelozen.
Gewond door menig aanval in de rug,
dreef God hem voort naar de bedreigde brug,
weerhield hem van vertragen of verpozen.

Totdat het Koninklijk bevel hem klonk:
Uw taak is af! Hij moest wel haastig komen,
en ging op 't eerste teken. En de vonk
is snel gedoofd. Zijn moede hand ontzoonk
de wapengreep: God had hem opgenomen....

De pijn is fel in 't harte van Gods volk:
Een dierb're broeder sloot zo snel de ogen.
Het scheiden smart... maar God, Gij geeft een tolk,
Die tot U optoer in een hemelwolk:
Zijn naam is Jezus, naam van mededogen.

J. L. J.

„God geeft de tijd . . .”

Geachte Abonnees!

In de vroege morgen van de 23e Maart bereikte ons het ontstellend bericht, dat onze Hoofdredacteur in de nacht door zijn Heere was opgeroepen.

Hoewel ons bekend was, dat de gezondheid van Prof. Schilder te wensen overliet, hadden we toch zulk een snel verloop ons niet kunnen voorstellen en zo voelden we ons als het ware door deze slag als verpletterd.

Hij, de man, die bijna dagelijks voorwerp van bespreking was bij het binnenkomen van zijn kopij, hetzij voor „De Reformatie“, Heidelbergsche Catechismus of andere uitgaven, eensklaps voor ons onbereikbaar! En we zuchtten tegen elkaar: wat is dat erg; wat is dat heel erg!

Wij hielden zoveel van hem!

Meer dan 25 jaren mochten we met hem medewerken tot de verschijning van „De Reformatie“ en de Heidelbergsche Catechismus.

Wat steide hij vaak hoge eisen aan de toewijding zijner medewerkers; doch hoe gaf hij dan ook zelf het voorbeeld.

En hoe kon hij kinderlijk blij zijn als verschil van inzicht werd overbrugd en eenheid des geestes openbaar werd.

Nee, zo'n redacteur krijgen we niet terug!

K. S. zullen we niet meer als ondertekening van artikelen te zien krijgen..... Als we dit bedenken dan kript het verdriet langs onze strot omhoog en onze tranen kunnen we niet weerhouden.

Dat niet alleen om ons persoonlijk verlies, maar meer nog als we denken aan het verlies dat de kerken lijden.

Wij geloven niet, dat er bij de kerken zijn die van groter liefde bezeten zijn voor Christus' kerk dan de overledene. Het verlies is onherstelbaar.

Doch hij zou zeggen: „Geen ding geschiedt er ooit gewisser dan 't hoog bevel van 's Heeren mond“. En om het met K. S. uit het 25-jarig jubileumnummer over te nemen (Guido Gezelle):

God geeft den tijd bij dag en jaar,
ach neen, bij kleine tikskens maar,
En 't laatste tikskens komt al eer
men 't peist of weet, eilaas, te zeer.

Namens de uitgeefster:
L. SMIT.

CORRESPONDENTIE

Aan onze lezers!

Wij waarderen ten zeerste de vele brieven welke wij ontvangen mochten, betreffende adviezen over de nieuwe redactie van ons blad. Er blijkt een grote belangstelling uit, waarvoor wij dank zeggen.

In overleg met de professoren P. Deddens, B. Holwerda, H. J. Jager en C. Veenhof, en in overeenstemming met de uitgesproken wens van onze overleden hoofdredacteur, zal voorlopig door deze genoemde professoren de redactie van ons blad worden waargenomen, totdat binnenkort een definitieve regeling zal zijn gevonden.

Stukken, recensie-exemplaren enz. voor de redactie van „De Reformatie“ bestemd, zende men aan de secretaris van de voorlopige redactie: Prof. P. Deddens, Spoorwade 7 te Kampen.

De uitgeefster van
„De Reformatie“.